

## บทที่ 6

### บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีพื้นที่ทำการเพาะปลูกมาก แต่กลับมีผลผลิตที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ ของไทย อันสืบเนื่องมาจากปัญหาโครงสร้างของดินในภาคที่มีลักษณะแห้งแล้งประกอบปัญหาการผลิตที่ไม่เหมาะสมกับสภาพทรัพยากรที่มีอยู่ ทำให้ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อรายได้ ความเป็นอยู่ของเกษตรกร มากขึ้น และถ้าปัญหาเหล่านั้นไม่ได้รับการแก้ไข อย่างถูกต้อง ก็จะทำให้มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การศึกษาในครั้งนี้เป็นไปเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลของบริเวณพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ที่ทำการศึกษา อันได้แก่ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย ถั่วเหลือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพืชบางชนิด เช่นมันสำปะหลัง ที่มีแนวโน้มของราคาลดลงอันเนื่องมาจากการปลูกเป็นปริมาณที่มากเกินไป และได้นำเอาข้าวโพด รุ่น 1 เข้ามา พิจารณาปลูกแทนมันสำปะหลังที่ลดลง ปรากฏว่า ข้าวโพด รุ่น1 สามารถปลูกทดแทนมันสำปะหลังได้ทุกระดับราคาที่มันสำปะหลังมีราคาที่เปลี่ยนแปลงลดลง กล่าวคือ เมื่อราคามันสำปะหลังลดลง 10% คืออยู่ ณ ระดับราคาที่ 0.70 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้กำไรหน่วยสุดท้ายของการปลูกมันสำปะหลัง ลดลงจากเดิม 369.82 บาทต่อไร่ เป็น 260.30 บาทต่อไร่ ซึ่งมีผลทำให้พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกมันสำปะหลังลดลงจากพื้นที่การเพาะปลูกเดิม 5,054,866 ไร่ เป็น 3,120,726 ไร่ โดยพื้นที่ที่ลดลงดังกล่าวได้ใช้การปลูกข้าวโพด รุ่น 1 ซึ่งทำให้มีพื้นที่ในการเพาะปลูกข้าวโพดเพิ่มมากขึ้นจากพื้นที่การเพาะปลูกเดิม 1,523,682 ไร่ เป็น 3,457,822 ไร่ และเมื่อราคามันสำปะหลังลดลง 20% คืออยู่ ณ ระดับราคาที่ 0.62 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้กำไรหน่วยสุดท้ายของการปลูกมันสำปะหลัง ลดลงเป็น 160.57 บาทต่อไร่ ซึ่งมีผลทำให้พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกมันสำปะหลังลดลงเหลือ 1,349,208 ไร่ และเมื่อราคามันสำปะหลัง

ลดลง 30% คืออยู่ ณ ระดับราคาที่ 0.55 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้กำไรหน่วยสุดท้ายของการปลูกมันสำปะหลัง ลดลงเป็น 91.81 บาทต่อไร่ ซึ่งมีผลทำให้ไม่มีการใช้พื้นที่ในการเพาะปลูกมันสำปะหลังเลย สรุปได้ว่าข้าวโพด รุ่น 1 สามารถปลูกทดแทนมันสำปะหลังได้ในทุกระดับราคา แต่ในระดับราคาข้าวโพด รุ่น 1 สามารถปลูกทดแทนมันสำปะหลังได้ดีที่สุดคือระดับราคาของมันสำปะหลัง ที่ลดลงเป็น 0.55 บาทต่อกิโลกรัม นอกจากการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของราคามันสำปะหลังแล้ว ยังได้ทำการศึกษากการวิเคราะห์ความอ่อนไหวของราคาข้าวโพด รุ่น 1 ด้วย ปรากฏว่า ณ ระดับราคาข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มขึ้น 10% คืออยู่ ณ ระดับราคา 3.07 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้กำไรต่อหน่วยของการปลูกข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มขึ้นจากเดิม 396.56 บาทต่อไร่ เป็น 401.50 บาทต่อไร่ อันจะทำให้พื้นที่ในการเพาะปลูกข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มมากขึ้นจากพื้นที่การเพาะปลูกเดิม 1,523,682 ไร่ เป็น 2,951,674 ไร่ และเมื่อราคาข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มขึ้น 20% คืออยู่ ณ ระดับราคา 3.35 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้กำไรหน่วยสุดท้ายของการปลูกข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มขึ้นเป็น 437.98 บาทต่อไร่ ซึ่งมีผลทำให้พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มเป็น 4,090,507 บาทต่อไร่ และเมื่อราคาข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มขึ้น 30% คืออยู่ ณ ระดับราคา 3.63 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้กำไรหน่วยสุดท้ายของการปลูกข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มขึ้นเป็น 512.23 บาทต่อไร่ ซึ่งมีผลทำให้ พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มเป็น 5,102,803 บาทต่อไร่ และเมื่อราคาข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มขึ้น 40% คืออยู่ ณ ระดับราคา 4.19 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้กำไรหน่วยสุดท้ายของการปลูกข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มขึ้นเป็น 545.19 บาทต่อไร่ ซึ่งมีผลทำให้พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกข้าวโพด รุ่น 1 เพิ่มเป็น 6,578,548 บาทต่อไร่ และการเพิ่มพื้นที่การปลูกข้าวโพด รุ่น 1 ส่งผลให้มีการลดลงในพื้นที่การปลูกมันสำปะหลัง โดยลำดับ จากพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเดิม 5,054,866 ไร่ มาเป็น 3,626,873 ไร่ 2,488,040 ไร่ 1,475,745 ไร่ 716,523 ไร่ และในที่สุดไม่มีการปลูกมันสำปะหลังเลย ส่วนพื้นที่ที่แสดงถึงอำเภอที่ลดการปลูกมันสำปะหลัง โดยทดแทนด้วยพืชอื่น อันได้แก่ ข้าวโพด รุ่น 1 และยูคาลิปตัส ซึ่งเป็นไม้เศรษฐกิจที่แนะนำให้ทำการปลูกในบางพื้นที่ที่ไม่สามารถปลูกทดแทนมันสำปะหลังด้วยข้าวโพด รุ่น 1 ได้ เนื่องจาก ยูคาลิปตัส เป็นไม้เศรษฐกิจที่ให้ผลตอบแทนสูง ประกอบกับสภาพทรัพยากรที่ดินของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบางส่วนนั้นแห้งแล้งมากจนเกินไป อันเนื่องมาจากขาดความอุดมสมบูรณ์นอกจากนี้ ยังมีการแสดงถึง พื้นที่อำเภอที่ยังคงสภาพการปลูก

มันสำปะหลังไว้ เมื่อราคามันสำปะหลังเปลี่ยนแปลงไป ดังได้แสดงไว้ในบทที่ 5 ในที่สุดจึงได้พิจารณา  
ยุคาลิปต์ส ซึ่งเป็นไม้เศรษฐกิจเข้าทดแทน

### ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาจะเห็นว่าแนวทางในการปลูกพืชทดแทนมันสำปะหลัง เพื่อให้เกษตรกรใน  
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลตอบแทนสุทธิสูงสุดในการปลูกพืช 2 ชนิดนี้ ควรมีนโยบายและแผนงาน  
ดังนี้

1. การปลูกข้าวโพด รุ่น 1 เป็นพืชที่สามารถปลูกทดแทนมันสำปะหลังได้ทุกการเปลี่ยนแปลง  
ราคาที่ ลดลงของมันสำปะหลัง และจะสามารถทดแทนมันสำปะหลังได้ดีที่สุดเมื่อราคาของมัน  
สำปะหลังมีค่าเท่ากับ 0.55 บาทต่อกิโลกรัม

2. เนื่องจากปัจจุบันผลผลิตต่อไร่ของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังต่ำกว่า  
ผลผลิตของภาคอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการผลิตที่ไม่ค่อยจะถูกวิธี ฉะนั้นถ้ารัฐบาลช่วยส่งเสริมและแนะ  
แนวทางการปลูกที่ถูกต้อง จะเป็นการส่งเสริมให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น และจะทำให้การสวนเพิ่มใน  
การเพิ่มพื้นที่การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์สูงขึ้นด้วย ซึ่งจะจูงใจให้เกษตรกรหันมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์  
เพิ่มขึ้น และการจะส่งเสริมให้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทดแทนมันสำปะหลังนั้นมีโอกาสจะเป็นไปได้มากขึ้น

### ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การศึกษานี้ได้ใช้ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกพืชหลายปี ตั้งแต่ปี 2522-2538 และการพิจารณาถึง  
การเปลี่ยนแปลงดินอันเกิดจากการใช้ที่ดิน เมื่อใช้ที่ดินมากขึ้นจะทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตลดลง  
ซึ่งในการศึกษานี้ไม่ได้คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปเข้ามาเกี่ยวข้อง  
ด้วย อาจมีผลทำให้การคาดคะเนผลผลิตอาจจะคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

2. พืชทดแทนมันสำปะหลังที่เสนอ คือยูคาลิปตัส เป็นพืชที่ใช้ระยะเวลาในการให้ผลผลิตที่ นานกว่าพืชที่ทำการศึกษาคเดิม อันได้แก่ มันสำปะหลัง และ ข้าวโพด รุ่น 1 ที่ให้ผลผลิตอยู่ในระยะเวลา เพียง 1 ปี ดังนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยต่อปีของผลตอบแทนของยูคาลิปตัส มาใช้ในการพิจารณา เพื่อให้ระยะ เวลา มีหน่วยที่เท่ากัน คือ เฉลี่ย 1 ปี

3. ในการศึกษาเป็นการพิจารณาเพียงภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพียงภาคเดียวเท่านั้น โดยไม่ได้นำเอาอิทธิพลของภาคอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง